

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2025. gada 30. maijā

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Jautrīte Briede, tiesneši Veronika Krūmiņa un Juris Juriss,

izskatījusi Satversmes tiesā saņemto pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 81/2025), kuru iesniedzis divdesmit viens Saeimas deputāts: Edgars Tavars, Edvards Smiltēns, Jānis Dombrova, Andris Kulbergs, Raivis Dzintars, Edgars Putra, Edvīns Šnore, Juris Viļums, Edmunds Teirumnieks, Linda Matisone, Uģis Mitrevics, Aiva Vīksna, Ilze Indriksone, Māris Sprindžuks, Artūrs Butāns, Didzis Šmits, Jurgis Klotiņš, Māris Kučinskis, Ināra Mūrniece, Raimonds Bergmanis un Ingmārs Līdaka (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Valsts fondēto pensiju likuma pārejas noteikumu 40. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1., 105. un 109. pantam.

2. Valsts fondēto pensiju likuma 4. panta otrā daļa noteic, ka iemaksu likme fondēto pensiju shēmā ir seši procenti no iemaksu objekta, kas noteikts likumā “Par valsts sociālo apdrošināšanu”.

Saskaņā ar apstrīdēto normu laikposmā no 2025. gada 1. janvāra līdz 2028. gada 31. decembrim šā likuma 4. panta otrajā daļā noteiktā iemaksu likme fondēto pensiju shēmā ir pieci procenti no iemaksu objekta, kas noteikts likumā “Par valsts sociālo apdrošināšanu”.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija vērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Pieteikums ir iesniegts par Valsts fondēto pensiju likuma normas satversmību. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 3. punkts noteic, ka tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu par likuma atbilstību Satversmei ir ne mazāk kā divdesmit Saeimas deputātiem. Pieteikumu ir parakstījis divdesmit viens 14. Saeimas deputāts. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu.

6. Pieteikumam, kuru iesniedz ne mazāk kā divdesmit Saeimas deputāti, ir jāatbilst Satversmes tiesas likuma 18. pantā noteiktajām prasībām.

6.1. Pieteikumā ir norādīts pieteikuma iesniedzējs, institūcija, kas izdevusi apstrīdēto normu, un prasījums Satversmes tiesai. Pieteikuma iesniedzējs ir sniedzis lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 1. un 109. pantam.

Līdz ar to pieteikums šajā daļā atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta prasībām.

6.2. Pieteikuma iesniedzējs lūdz atzīt apstrīdēto normu par neatbilstošu Satversmes 105. pantam.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka tiesības uz pensijas izmaksu neatkarīgi no finansēšanas avota ietilpst Satversmes 105. panta pirmajā teikumā ietvertā jēdziena “īpašums” saturā (*sk. Satversmes tiesas 2007. gada 8. jūnija sprieduma lietā Nr. 2007-01-01 20. punktu*). Satversmes tiesa arī atzinusi, ka Satversmes 109. pants sociālo tiesību jomā personai nodrošina lielāku tiesību aizsardzības apjomu nekā Satversmes 105. pants. Konstatējot, ka sociālo tiesību jomā izdota tiesību norma ietilpst gan Satversmes 105. panta, gan arī 109. panta tvērumā, vērtējama tās atbilstība Satversmes 109. pantam. Ja sociālo tiesību jomā izdotā tiesību norma atbilst Satversmes 109. pantam, nav nepieciešams atsevišķi vērtēt tās atbilstību Satversmes 105. pantam (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 29. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-17-01 6.3. punktu un 2010. gada 1. decembra sprieduma lietā Nr. 2010-21-01 13.1. punktu*).

Pieteikuma iesniedzējs nav pamatojis, ka konkrētajā gadījumā no Satversmes 105. panta izrietētu plašāks tiesību apjoms un nav arī juridiski pamatojis tieši apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 105. pantam. Līdz ar to pieteikums daļā par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 105. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

Nemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu “Par Valsts fondēto pensiju likuma pārejas noteikumu 40. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 109. pantam” pēc pieteikuma (pieteikums Nr. 81/2025), kuru iesniedzis divdesmit viens Saeimas deputāts.

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – līdz **2025. gada 30. jūlijam** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

3. Atteikties ierosināt lietu par Valsts fondēto pensiju likuma pārejas noteikumu 40. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. pantam.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Jautrīte Briede